EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 24.5.2023
COM(2023) 623 final

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k národnímu programu reformem Rumunska na rok 2023 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Rumunska z roku 2023

{SWD(2023) 623 final}

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY

k národnímu programu reforem Rumunska na rok 2023 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Rumunska z roku 2023

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik[1], a zejména na čl. 9 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy[2], a zejména na čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Dne 19. února 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241[3], kterým byl zřízen Nástroj pro oživení a odolnost. Nástroj pro oživení a odolnost poskytuje členským státům finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný EU. V souladu s prioritami evropského semestru přispívá k hospodářskému a sociálnímu oživení a k provádění udržitelných reforem a investic, zejména za účelem podpory zelené a digitální transformace a zvýšení odolnosti ekonomik členských států. Pomáhá rovněž posílit veřejné finance, podnítit hospodářský růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, zlepšit územní soudržnost v rámci EU a podpořit setrvalé provádění evropského pilíře sociálních práv. Maximální finanční příspěvek na členský stát v rámci Nástroje pro oživení a odolnost byl dne 30. června 2022 aktualizován v souladu s čl. 11 odst. 2 nařízení (EU) 2021/241.

---

1 Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.

2 Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25.

3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17).

(2) Dne 22. listopadu 2022 přijala Komise roční analýzu udržitelného růstu 2023[4], jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2023. Priority analýzy v rámci čtyř rozměrů konkurenceschopné udržitelnosti potvrdila 23. března 2023 Evropská rada. Dne 22. listopadu 2022 přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 také zprávu mechanismu varování 2023, ve které je Rumunsko uvedeno mezi členskými státy, jež by mohly být postiženy nerovnováhami nebo by u nich takové postižení mohlo hrozit a u nichž bude zapotřebí hloubkový přezkum. Komise taktéž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, které Rada přijala dne 16. května 2023, jakož i návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2023, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv a kterou Rada přijala dne 13. března 2023.

(3) Třebaže ekonomiky EU vykazují pozoruhodnou odolnost, stále na ně negativně dopadá geopolitická situace. Evropská unie pevně stojí při Ukrajině a její agenda hospodářské a sociální politiky se zároveň zaměřuje na snižování negativního dopadu energetických otřesů na zranitelné domácnosti i podniky v krátkodobém horizontu a na pokračování dosavadní práce na zelené a digitální transformaci, podpoře udržitelného a inkluzivního růstu, ochraně makroekonomické stability a zvyšování odolnosti ve střednědobém horizontu. Silně se také soustřeďuje na zvyšování konkurenceschopnosti a produktivity EU.

(4) Dne 1. února 2023 vydala Komise sdělení *„Průmyslový plán Zelené dohody pro věk s nulovými čistými emisemi“*[5], jehož záměrem je posílit konkurenceschopnost unijního průmyslu s nulovými čistými emisemi a podpořit rychlý přechod ke klimatické neutralitě. Plán doplňuje pokračující úsilí v rámci Zelené dohody pro Evropu a plánu REPowerEU. Cílem plánu je vytvořit příznivější prostředí, aby se zvýšila unijní výrobní kapacita u technologií a produktů s nulovými čistými emisemi nezbytných ke splnění ambiciózních cílů EU v oblasti klimatu a byl zajištěn přístup k relevantním kritickým surovinám, mimo jiné prostřednictvím diverzifikovaného zajišťování zdrojů, patřičného využívání geologických zdrojů v členských státech a maximální recyklace surovin. Plán se opírá o čtyři pilíře: předvídatelné a zjednodušené právní prostředí, rychlejší přístup k financování, zlepšování dovedností a otevřený obchod pro odolné dodavatelské řetězce. Dne 16. března 2023 pak Komise vydala sdělení *„Dlouhodobá konkurenceschopnost EU: výhled po roce 2030“*[6], jež je postaveno na devíti vzájemně se posilujících stimulech a jeho cílem je vytvoření regulačního rámce, který bude podporovat růst. Sdělení vytyčuje politické priority, které se soustředí na aktivní zajišťování strukturálních zlepšení, dobře zacílených investic a regulačních opatření, aby byly EU a její členské státy v dlouhodobém výhledu konkurenceschopné. Níže uvedená doporučení pomáhají tyto priority řešit.

(5) V roce 2023 se evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik nadále vyvíjí v souladu s prováděním Nástroje pro oživení a odolnost. Stále platí, že pro naplnění politických priorit v rámci evropského semestru je zásadně důležité plné provedení plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány řeší veškerá relevantní doporučení pro jednotlivé země vydaná v posledních letech nebo jejich významnou část. Doporučení pro jednotlivé země z let 2019, 2020 a 2022 zůstávají stejně relevantní i pro plány pro oživení a odolnost, které byly revidovány, aktualizovány nebo pozměněny v souladu s články 14, 18 a 21 nařízení (EU) 2021/241.

---

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

(6) Nařízení o plánu REPowerEU[7] přijaté dne 27. února 2023 má za cíl rychle ukončit závislost EU na dovozu fosilních paliv z Ruska. To přispěje k energetické bezpečnosti a diverzifikaci dodávek energií v EU a povede k širšímu využívání obnovitelných zdrojů energie, k zvýšení kapacity pro ukládání energie a k zlepšení energetické účinnosti. Nařízení členským státům umožňuje doplnit do národního plánu pro oživení a odolnost novou kapitolu REPowerEU za účelem financování klíčových reforem a investic, jež pomohou dosáhnout cílů plánu REPowerEU. Zmíněné reformy a investice také pomohou zvýšit konkurenceschopnost unijního průmyslu s nulovými čistými emisemi, o které usiluje Průmyslový plán Zelené dohody pro věk s nulovými čistými emisemi, a plnit doporučení pro jednotlivé země, která souvisejí s energetikou a byla členským státům vydána v roce 2022 a případně v roce 2023. Nařízení o plánu REPowerEU zavádí novou kategorii nevratné finanční podpory, která je členským státům k dispozici na financování nových reforem a investic souvisejících s energetikou v rámci jejich plánů pro oživení a odolnost.

(7) Dne 8. března 2023 přijala Komise sdělení poskytující pokyny v oblasti fiskální politiky na rok 2024. Jeho cílem je podpořit přípravu programů stability a konvergenčních programů členských států a posílit tím koordinaci politik[8]. Komise v něm vzpomenula, že na konci roku 2023 bude deaktivována obecná úniková doložka Paktu o stabilitě a růstu. Pro roky 2023–2024 vyzvala k fiskálním politikám, které zajistí střednědobou udržitelnost dluhu a udržitelným způsobem zvýší potenciální růst. Členské státy byly vyzvány, aby ve svých programech stability a konvergenčních programech z roku 2023 nastínily, jak jejich fiskální plány zajistí dodržení referenční hodnoty pro schodek ve výši 3 % HDP a věrohodné a trvalé snížení dluhu nebo udržení dluhu na obezřetné úrovni ve střednědobém horizontu. Komise vybídla členské státy, aby postupně ukončily vnitrostátní fiskální opatření, která zavedly na ochranu domácností a podniků v souvislosti s prudkým zdražením energií, a začaly u těch nejméně cílených. Uvedla, že pokud by bylo nutné podpůrná opatření prodloužit kvůli novým energetickým tlakům, měly by je členské státy zaměřit mnohem lépe než v minulosti na zranitelné domácnosti a podniky. Fiskální doporučení budou podle Komise kvantifikovaná, diferencovaná a formulovaná na základě čistých primárních výdajů, jak je navrženo v jejím sdělení o směrech pro reformu rámce správy ekonomických záležitostí EU[9]. Na základě doporučení Komise by všechny členské státy měly i nadále chránit investice financované z vnitrostátních zdrojů a zajistit účinné využívání prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost i z dalších fondů EU, a to zejména s ohledem na zelenou a digitální transformaci a cíle odolnosti. Komise uvedla, že v souladu se stávajícími právními předpisy navrhne Radě, aby postupy při nadměrném schodku na základě porušení referenční hodnoty schodku zahájila na jaře 2024 na základě výsledků plnění rozpočtu za rok 2023.

(8) Dne 26. dubna 2023 předložila Komise legislativní návrhy na provedení komplexní reformy pravidel EU pro správu ekonomických záležitostí. Hlavním cílem návrhů je posílit udržitelnost veřejného dluhu a podpořit udržitelný a inkluzivní růst ve všech členských státech prostřednictvím reforem a investic. Návrhy mají za cíl poskytnout členským státům větší kontrolu nad koncipováním jejich střednědobých plánů a

---

[7] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1).

[8] COM(2023) 141 final.

[9] COM(2022) 583 final.

zároveň zavést přísnější režim prosazování, aby se zajistilo, že budou plnit závazky přijaté ve svých střednědobých fiskálně-strukturálních plánech. Cílem je dokončit legislativní činnost v roce 2023.

(9) Dne 31. května 2021 předložilo Rumunsko Komisi v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241 svůj národní plán pro oživení a odolnost. Komise podle článku 19 nařízení (EU) 2021/241 posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V uvedeného nařízení. Dne 3. listopadu 2021 přijala Rada rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Rumunska[10]. Uvolnění splátek je podmíněno rozhodnutím Komise přijatým v souladu s čl. 24 odst. 5 nařízení (EU) 2021/241, že Rumunsko uspokojivě splnilo příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Předpokladem uspokojivého splnění je rovněž absence zvratu u dříve dosažených milníků a cílů.

(10) Dne 11. května 2023 předložilo Rumunsko svůj národní program reforem na rok 2023 a dne 10. května 2023 svůj konvergenční program z roku 2023 v souladu s čl. 4 odst. 1 nařízení (ES) č. 1466/97. Vzhledem k jejich provázanosti byly oba programy posuzovány společně. V souladu s článkem 27 nařízení (EU) 2021/241 zohledňuje národní program reforem na rok 2023 rovněž zprávy, které Rumunsko dvakrát ročně podává o pokroku dosaženém při plnění svého plánu pro oživení a odolnost.

(11) Dne 24. května 2023 zveřejnila Komise zprávu o Rumunsku[11] pro rok 2023. Posoudila pokrok, který Rumunsko učinilo při plnění příslušných doporučení, jež pro něj přijala Rada v letech 2019 až 2022, a zhodnotila, jak Rumunsko provádí plán pro oživení a odolnost. Vycházejíc z této analýzy, zpráva o Rumunsku poukázala na mezery, pokud jde o výzvy, které plán pro oživení a odolnost neřeší nebo je řeší pouze částečně, a na nové a vznikající výzvy. Posoudila rovněž pokrok Rumunska při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů EU v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.

(12) Komise v případě Rumunska provedla hloubkový přezkum podle článku 5 nařízení (EU) č. 1176/2011 a dne 24. května 2023 zveřejnila jeho výsledky[12]. Dospěla k závěru, že se Rumunsko potýká s makroekonomickými nerovnováhami. Slabiny se týkají zejména platební bilance spojené s vysokými schodky veřejných financí, přičemž se zvýšily tlaky na přehřívání ekonomiky. Vysoký schodek běžného účtu se po recesi vyvolané pandemií výrazně zhoršil a v jeho důsledku je ekonomika zranitelná vůči otřesům vnějšího financování. Přetrvávající vysoký schodek běžného účtu může vést k dalšímu poklesu čisté investiční pozice vůči zahraničí až do záporných hodnot. Známky přehřívání ekonomiky jsou jasně patrné, jádrová inflace je nepříjemně vysoká, růst mezd se pohybuje na dvouciferné úrovni a míra nezaměstnanosti je poměrně nízká. Očekává se, že se ukazatele nákladové konkurenceschopnosti budou stabilizovat, strukturální problémy však přetrvávají. Zdá se, že směnný kurz je vyšší než úroveň doporučená základními veličinami a je i nadále silně řízen. Schodek veřejných financí je již několik let vysoký a podílí se na většině nadměrné poptávky a následných schodků běžného účtu; i když se schodek veřejných

[10] Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 3. listopadu 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Rumunska (ST 12319/2021; ST 12319/2021 ADD 1).

[11] SWD(2023) 623 final.

[12] SWD(2023) 642 final.

financí zlepší, předpokládá se, že v tomto roce a v příštím roce zůstane značný. Ke snížení schodku veřejných financí v roce 2022 přispěl především výrazný růst nominálního HDP, který zase do značné míry závisí na přehřátí domácí poptávky. Rizikové prémie a úrokové náklady státu jsou výrazně vyšší než v letech před pandemií. Vzhledem k pokračujícímu zpřísňování podmínek globální likvidity bude důležité zvrátit stávající trendy. Do budoucna by fiskální korekce měla být upřednostňovaným způsobem, jak uvést poptávku do většího souladu s nabídkou a omezit domácí schodek a schodek běžného účtu. Současnou dynamiku by pomohlo do značné míry omezit úplné provedení daňových a důchodových reforem obsažených v plánu pro oživení a odolnost, jakož i dodržování fiskálních cílů v rámci postupu při nadměrném schodku.

(13) Dne 3. dubna 2020 přijala Rada rozhodnutí (EU) 2020/509[13] o existenci nadměrného schodku v Rumunsku v důsledku nedodržení kritéria schodku v roce 2019. Dne 3. dubna 2020 Rada rovněž vydala doporučení[14] k odstranění nadměrného schodku veřejných financí v Rumunsku nejpozději do roku 2022. Vzhledem k hlubokému poklesu hospodářské činnosti v souvislosti s pandemií COVID-19 a související potřebě fiskálních politik na podporu oživení vydala Rada dne 18. června 2021 Rumunsku[15] nové doporučení, aby odstranilo nadměrný schodek nejpozději do roku 2024. Ve svém doporučení ze dne 18. června 2021 Rada Rumunsku doporučila, aby snížilo svůj schodek veřejných financí na 8,0 % HDP v roce 2021, na 6,2 % HDP v roce 2022, na 4,4 % HDP v roce 2023 a na 2,9 % HDP v roce 2024. To bylo v souladu s nominální mírou růstu čistých primárních veřejných výdajů ve výši 3,4 % v roce 2021, 1,3 % v roce 2022, 0,9 % v roce 2023 a 0,0 % v roce 2024. To odpovídalo roční strukturální korekci ve výši 0,7 % HDP v roce 2021, 1,8 % HDP v roce 2022, 1,7 % HDP v roce 2023 a 1,5 % HDP v roce 2024. V doporučení se rovněž uvádí, že veškeré neočekávané zisky by měly být použity ke snížení schodku veřejných financí a že Rumunsko by mělo zajistit plné a účinné uplatňování svého vnitrostátního fiskálního rámce. V neposlední řadě Rada rovněž uvedla, že pro zajištění úspěchu střednědobé fiskální strategie bude důležité podpořit fiskální konsolidaci komplexními reformami.

(14) Na základě údajů potvrzených Eurostatem[16] se schodek veřejných financí Rumunska snížil ze 7,1 % HDP v roce 2021 na 6,2 % HDP v roce 2022, zatímco veřejný dluh klesl ze 48,6 % HDP na konci roku 2021 na 47,3 % na konci roku 2022. To je v souladu s cílem pro celkový schodek vládního sektoru v roce 2022, který doporučila Rada. Korekce strukturálního salda pro rok 2022 činí 0,4 procentního bodu HDP, což je mnohem méně než doporučená hodnota 1,8 procentního bodu HDP. To vyžaduje pečlivou analýzu založenou na výdajovém kritériu. V roce 2022 činil růst čistých primárních výdajů (očištěný o jednorázová opatření a opatření fiskální politiky na straně příjmů) 14,1 %, což je více než doporučená hodnota 1,3 %. Zlepšení strukturálního salda se v roce 2022 téměř zastavilo, přestože veřejné příjmy byly podstatně vyšší, než se očekávalo, k čemuž přispěl silný růst reálného HDP, vysoká

---

13 Rozhodnutí Rady (EU) 2020/509 ze dne 3. dubna 2020 o existenci nadměrného schodku v Rumunsku (Úř. věst. L 110, 8.4.2020, s. 58).

14 Doporučení Rady ze dne 3. dubna 2020 k odstranění nadměrného schodku veřejných financí v Rumunsku (Úř. věst. C 116, 8.4.2020, s. 1).

15 Doporučení Rady ze dne 18. června 2021 k odstranění nadměrného schodku veřejných financí v Rumunsku (COM (2021) 304, 29.7.2021).

16 Eurostat – Euroindikátory, 47/2023, 21.4.2023.

inflace a příznivá skladba hospodářského růstu. Na straně výdajů došlo k poklesu podílu mezd ve veřejném sektoru a nákupu zboží a služeb na nominálním HDP v důsledku částečné indexace a zastropování nákupů, které si stát sám stanovil. Většina ostatních výdajových položek však rostla mnohem rychleji, než se plánovalo, částečně v důsledku velkých inflačních překvapení, což znamená, že část neočekávaných příjmů byla oproti plánům použita na financování dodatečných výdajů.

(15) Na saldo veřejných financí dopadají opatření fiskální politiky, která byla přijata ke zmírnění hospodářských a sociálních důsledků růstu cen energií. V roce 2022 tato opatření zahrnovala zastropování sazeb za elektřinu a zemní plyn pro spotřebitele v domácnostech i mimo domácnosti. Zahrnovala také zvláštní platby důchodcům s nízkými příjmy, potravinové poukázky pro domácnosti s nízkými příjmy (včetně důchodců a studentů) a dotace na pohonné hmoty. Náklady na tato opatření byly částečně kompenzovány novými daněmi z neočekávaných zisků domácích výrobců energie. Komise odhaduje čisté rozpočtové náklady na tato opatření v roce 2022 na 0,4 % HDP. Na saldo veřejných financí rovněž mírně dopadají rozpočtové náklady na dočasnou ochranu vysídlených osob z Ukrajiny, které se v roce 2022 odhadují na 0,0–0,1 % HDP.

(16) Makroekonomický scénář, z něhož vycházejí rozpočtové projekce konvergenčního programu, je pro rok 2023 poměrně obezřetný a poté optimistický. Vláda předpokládá, že reálný HDP vzroste v roce 2023 o 2,8 % a v roce 2024 o 4,8 %. Pro srovnání, jarní prognóza Komise z roku 2023 počítá s růstem reálného HDP ve výši 3,2 % v roce 2023 a 3,5 % v roce 2024. Prognóza Komise výrazně nižšího růstu na rok 2024 odráží její názor na opožděný dopad zpřísnění měnové politiky na ekonomiku. Odráží rovněž její názor, že rumunská ekonomika v současné době funguje na úrovni blízké jejímu potenciálu nebo nad ním, což se jeví jako přiměřené vzhledem k vysoké a stabilní míře jádrové inflace a relativně nízké míře nezaměstnanosti. To omezuje potenciál neinflačního růstu.

(17) Rumunská vláda ve svém konvergenčním programu z roku 2023 očekává, že se schodek veřejných financí sníží z 6,2 % HDP v roce 2022 na 4,4 % v roce 2023, jak doporučila Rada. Tento výrazný pokles odráží plánované omezování výdajů, včetně výrazného poklesu reálných mezd ve veřejném sektoru, a některá opatření na zvýšení příjmů, včetně zvýšení sazby daně z dividend, snížení hranice pro využití nízké daňové sazby v rámci režimu pro mikropodniky a zvýšení sazeb DPH u vybraných výrobků. Poměr veřejného dluhu k HDP by se měl podle projekcí v konvergenčním programu snížit ze 47,3 % na konci roku 2022 na 47,1 % na konci roku 2023.

(18) Očekává se, že na saldo veřejných financí budou v roce 2023 nadále dopadat opatření přijatá ke zmírnění hospodářských a sociálních důsledků růstu cen energií. Sestávají z opatření prodloužených z roku 2022 (cenové stropy pro sazby za elektřinu a zemní plyn, dotace pro skupiny obyvatelstva s nízkými příjmy, zvláštní platby důchodcům s nízkými příjmy). Náklady na tato opatření jsou i nadále do značné míry kompenzovány daněmi z neočekávaných zisků domácích dodavatelů energie a z obchodních marží. S přihlédnutím k těmto příjmům se předpokládá, že čisté rozpočtové náklady na podpůrná opatření budou v roce 2023 činit 0,3 % HDP. Většina opatření v roce 2023 je zaměřena na nejzranitelnější domácnosti, ačkoli nezachovává v plném rozsahu cenový signál ke snížení poptávky po energii a zvýšení energetické účinnosti.

(19) Jarní prognóza Komise z roku 2023 předpokládá v roce 2023 schodek veřejných financí ve výši 4,7 % HDP. To je o 0,3 procentního bodu HDP více než schodek

předvídaný v konvergenčním programu, a to zejména v důsledku vyšších předpokládaných výdajů především na zboží a služby, sociálních transferů a ostatních běžných výdajů, u nichž se očekává, že porostou výrazně pomaleji než inflace uvedená v konvergenčním programu. Komise rovněž předpokládá mírně vyšší růst daňových příjmů než konvergenční program, což odráží především vyšší růst HDP. Jarní prognóza Komise z roku 2023 očekává mírně nižší poměr veřejného dluhu k HDP (ve výši 45,6 % na konci roku 2023), než je uvedeno v konvergenčním programu.

(20) Předpokládaný celkový schodek vládního sektoru na rok 2023 je v jarní prognóze Komise z roku 2023 o 0,3 procentního bodu HDP vyšší než cíl celkového schodku vládního sektoru doporučený Radou. Strukturální korekce se odhaduje na přibližně 1,5 % HDP, což odráží pokles reálných mezd ve veřejném sektoru a pozastavení náboru nových zaměstnanců ve veřejném sektoru, jakož i výše popsaná opatření na straně příjmů. Korekce je však o něco nižší než doporučená hodnota 1,7 procentního bodu HDP. To vyžaduje pečlivou analýzu založenou na výdajovém kritériu. V roce 2023 se v jarní prognóze Komise z roku 2023 očekává růst čistých primárních výdajů (očištěný o jednorázová opatření a opatření fiskální politiky na straně příjmů) ve výši 8,3 %, což je více než doporučená hodnota 0,9 %. Všechny tři ukazatele tedy poukazují na riziko odchylky od doporučené korekce. V kontextu vysoké inflace budou veřejné výdaje i nadále růst rychleji, než doporučila Rada dne 18. června 2021. Podle zevrubné analýzy hrozí Rumunsku nesplnění fiskálních cílů pro rok 2023 stanovených v doporučení Rady ze dne 18. června 2021.

(21) Podle konvergenčního programu se očekává, že schodek veřejných financí v roce 2024 klesne na 2,9 % HDP, což je v souladu s doporučením Rady v rámci postupu při nadměrném schodku. Pokles plánovaný na rok 2024 odráží zejména pokračující omezování výdajů, přičemž se předpokládá pokles veřejných výdajů z 38,4 % HDP na 36,9 % HDP. Poměr veřejného dluhu k HDP by měl podle projekcí v konvergenčním programu na konci roku 2024 klesnout na 46,1 %. Jarní prognóza Komise z roku 2023 předpokládá na základě politických opatření známých ke dni její uzávěrky schodek veřejných financí ve výši 4,4 % HDP v roce 2024. To je více než schodek předpovídaný v konvergenčním programu, neboť oznámená opatření se nejeví jako dostatečná k dosažení fiskálního úsilí doporučeného Radou v rámci postupu při nadměrném schodku. Jarní prognóza Komise z roku 2023 očekává vyšší poměr veřejného dluhu k HDP (46,1 %) na konci roku 2024.

(22) Předpokládaný celkový schodek vládního sektoru pro rok 2024 je podle jarní prognózy Komise z roku 2023 o 1,5 procentního bodu HDP vyšší, než je cílová hodnota celkového schodku vládního sektoru doporučená Radou, zatímco korekce strukturálního rozpočtového salda by v roce 2024 měla činit pouze 0,3 procentního bodu HDP oproti doporučené hodnotě 1,5 procentního bodu HDP. To vyžaduje pečlivou analýzu založenou na výdajovém kritériu. V roce 2024 se v jarní prognóze Komise z roku 2023 očekává růst čistých primárních výdajů (očištěný o jednorázová opatření a opatření fiskální politiky na straně příjmů) ve výši 9,5 %, což je více než doporučená hodnota 0,0 %. Všechny tři ukazatele tedy poukazují na riziko odchylky od doporučené korekce. Absence výrazného fiskálního úsilí předpokládaného pro rok 2024 částečně odráží dopad pravidel indexace v Rumunsku (indexace důchodů a minimální mzdy v roce 2024 bude odrážet vysokou míru inflace zaznamenanou v roce 2022). Je však třeba poznamenat, že plán pro oživení a odolnost obsahuje několik opatření a reforem, které by v případě včasného přijetí a provedení mohly přinést významné zvýšení veřejných příjmů již v roce 2024 a přispět k dosažení cílového schodku. Celkově podle zevrubné analýzy hrozí Rumunsku nesplnění fiskálních cílů

pro rok 2024 stanovených v doporučení Rady ze dne 18. června 2021. Vzhledem k rizikům nesplnění doporučených fiskálních cílů v období 2023–2024 se pro splnění postupu korekce a dosažení nápravy nadměrného schodku veřejných financí do roku 2024 a pro posílení vnější pozice jeví jako nezbytná dodatečná rozpočtová opatření.

(23) Konvergenční program se týká reforem a investic plánovaných v rámci plánu pro oživení a odolnost, u nichž se očekává, že přispějí k udržitelnosti veřejných financí a udržitelnému a odolnost růstu. Patří mezi ně významné reformy důchodového systému (jak zvláštního, tak obecného), ambiciózní daňová reforma, úsilí o posílení daňové správy a reformy státních podniků. Úplné provedení těchto reforem by pomohlo dosáhnout cílových schodků stanovených Radou v rámci postupu při nadměrném schodku.

(24) Konvergenční program předpokládá postupné ukončení většiny podpůrných opatření v oblasti energetiky v roce 2025. Postupné ukončení téměř všech opatření v oblasti energetiky předpokládá i Komise (čistý příjem ve výši 0,1 % HDP v roce 2024). To vychází z předpokladu, že nedojde k opětovnému zvýšení cen energií.

(25) Konvergenční program nastiňuje střednědobý fiskální vývoj do roku 2026. Podle programu má schodek veřejných financí v období 2025–2026 zůstat na úrovni 2,9 % HDP, a to za předpokladu, že reálný HDP růstu vzroste o 5,0 % v roce 2025 a o 4,6 % v roce 2026, což značně převyšuje potenciál. Po výrazném snížení z 39,8 % v roce 2021 na 36,9 % v roce 2024 by poměr výdajů k HDP zůstal v období 2025–2026 přibližně beze změny. Poměr veřejného dluhu k HDP by se měl podle projekcí v programu snížit ze 46,1 % na konci roku 2024 na 45,4 % do konce roku 2026.

(26) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) a s přílohou V kritériem 2.2 nařízení (EU) 2021/241 zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, které mají být provedeny do roku 2026. Rumunský plán se provádí, avšak s rostoucím rizikem zpoždění. Rumunsko předložilo dvě žádosti o platbu, které odpovídají 72 milníkům a cílům plánu a vedly k vyplacení částky ve výši 2,6 miliardy EUR bez předběžného financování v případě první žádosti o platbu, přičemž druhá žádost se v současné době posuzuje. Rostoucí rizika zpoždění při provádění plánu jsou způsobena nedostatečnou správou a omezenou kapacitou veřejné správy. Řešení těchto problémů, mimo jiné zajištěním odpovídajících lidských zdrojů, má zásadní význam pro lepší koordinaci plánu a včasnou realizaci investic. Dokončení důležitých strukturálních reforem bude navíc vyžadovat trvalé politické odhodlání a odpovědnost. Vzhledem k tomu, že je plán významný z makroekonomického a fiskálního hlediska, včasné a úplné provedení opatření by mělo zásadní význam pro omezení vnějších a fiskálních slabin. Očekává se, že plán bude v roce 2023 zrevidován tak, aby zahrnoval mimo jiné kapitolu REPowerEU, přičemž zohlední snížení nevratné podpory v důsledku silného hospodářského oživení Rumunska. Za tímto účelem probíhají jednání. Rychlé začlenění nové kapitoly REPowerEU do plánu pro oživení a odolnost umožní financovat další reformy a investice na podporu strategických cílů Rumunska v oblasti energetiky a zelené transformace. Pro úspěšné provádění plánu pro oživení a odolnost i dalších hospodářských politik a politik zaměstnanosti, které jdou nad rámec plánu, je i nadále důležité systematické a účinné zapojování místních a regionálních orgánů, sociálních partnerů a dalších příslušných zúčastněných stran, aby měla celková politická agenda širokou podporu.

(27) Všechny programové dokumenty Rumunska v rámci politiky soudržnosti schválila Komise v roce 2022. Rychlé provádění programů v rámci politiky soudržnosti komplementárně k plánu pro oživení a odolnost a v synergii s ním, včetně kapitoly

REPowerEU, má v Rumunsku zásadní význam pro dosažení zelené a digitální transformace, zvýšení hospodářské a sociální odolnosti a zajištění vyváženého územního rozvoje.

(28) Kromě hospodářských a sociálních výzev, jimiž se zabývá plán pro oživení a odolnost, čelí Rumunsko řadě dalších výzev v souvislosti s energetickou politikou a zelenou transformací.

(29) Rumunsko čelí problémům souvisejícím s dekarbonizací, neboť je stále silně závislé na fosilních palivech. Podíl fosilních paliv (uhlí, ropa a zemní plyn) v roce 2021 ve srovnání s rokem 2020 mírně vzrostl. V roce 2021 činil 72 % a obnovitelné zdroje představovaly pouze přibližně 20 %. Rumunsko je druhým největším producentem plynu v EU a zásobuje především domácí trh. Rumunsku by ke splnění unijních a vnitrostátních cílů v oblasti energetiky a klimatu do roku 2030 stanovených v balíčku „Fit for 55“ pomohlo, kdyby se zaměřilo na účinné zavádění obnovitelných zdrojů energie, výrazně energeticky účinnější bydlení a využívání nových technologií v průmyslu. Spotřeba zemního plynu v Rumunsku klesla v období od srpna 2022 do března 2023 o 20 % ve srovnání s průměrnou spotřebou plynu za stejné období v předchozích pěti letech, což je nad rámec cíle snížení o 15 %. Rumunsko by mohlo provádět dočasná opatření ke snížení poptávky po plynu do 31. března 2024[17].

(30) Pro snížení spotřeby fosilních paliv a urychlení přechodu na čistou energii má zásadní význam zvýšení kapacity sítě. Kapacita černouhelných a hnědouhelných elektráren, které mají být vyřazeny z provozu do roku 2032, jak je stanoveno v rumunském plánu pro oživení a odolnost, by měla být nahrazena obnovitelnými zdroji energie. Stávající přenosové a distribuční elektrizační soustavy však omezují schopnost pojmout nové kapacity obnovitelných zdrojů energie. Zavádění obnovitelné energie brání úzká místa v síti. Je zapotřebí investovat do modernizace a digitalizace stávajících sítí, aby bylo možné pojmout nově vyráběnou energii z obnovitelných zdrojů a aby se zvýšila propojovací kapacita se sousedními členskými státy v souladu s cíli v oblasti klimatu. Pro modernizaci a rozšíření sítě (na úrovni přenosu i distribuce) by bylo zapotřebí dostatečné a pokročilé integrované plánování soustavy, aby bylo možné reagovat na poptávku a potřeby flexibility. Stávající situaci, kdy je získání povolení k instalaci elektráren na obnovitelné zdroje poměrně snadné, ale získání nezbytných povolení k jejich připojení k síti je obtížnější, by zlepšilo zjednodušené vymezení vhodných oblastí a další zjednodušení souvisejících postupů, včetně jednoduššího zavádění nízkokapacitních zařízení na výrobu obnovitelné energie (jako jsou fotovoltaické panely) na budovách.

(31) V odvětví stavebnictví by vyšší vnitrostátní cíle do roku 2030 vyžadovaly dodatečné financování fondu budov v zemi. Rumunský plán pro oživení a odolnost předpokládá renovaci 2,4 milionu m^2 veřejných budov a 4,4 milionu m^2 obytných budov, zatímco v rámci politiky soudržnosti byly vyčleněny finanční prostředky na renovaci 1,6 milionu m^2 v obou odvětvích. Dalšímu zlepšování však do značné míry brání špatný přístup k financování a informacím pro energetické renovace a zařízení na výrobu obnovitelné energie. Zejména lepší přístup domácností a malých podniků k financování za účelem zvýšení energetické účinnosti by významně pomohl snížit závislost Rumunska na fosilních palivech a zároveň řešit energetickou chudobu. Kromě toho by regionální a místní orgány mohly poskytnout více informací o tom, jak

[17] Nařízení Rady (EU) 2022/1369 a nařízení Rady (EU) 2023/706.

získat přístup k fondům na energetickou renovaci a jaký typ malých zařízení na výrobu obnovitelné energie by mohl být v budovách a domácnostech zaveden.

(32) Nedostatek pracovních sil a dovedností v odvětvích a povoláních, která jsou klíčová pro zelenou transformaci, včetně výroby, zavádění a udržování technologií s nulovými čistými emisemi, brzdí přechod na hospodářství s nulovými čistými emisemi. Aby se snížil nedostatek dovedností a podpořilo se začlenění a přerozdělení pracovních sil, jsou zásadně důležité vysoce kvalitní systémy vzdělávání a odborné přípravy, které budou reagovat na měnící se potřeby trhu práce, a cílená opatření pro prohlubování dovedností a změny kvalifikace s podporou účinných aktivních politik na trhu práce. Pro zapojení nevyužívané pracovní síly, která je v nabídce, je zapotřebí, aby tato opatření byla přístupná, zejména pro jednotlivce a v odvětvích a regionech, jichž se zelená transformace dotýká nejvíce. V roce 2022 byl v Rumunsku hlášen nedostatek pracovních sil u několika povolání, která vyžadovala specifické dovednosti nebo znalosti pro zelenou transformaci, například u izolatérů, stavebních inženýrů a vedoucích a řídících pracovníků ve stavebnictví.

(33) Na základě posouzení Komise přezkoumala Rada konvergenční program z roku 2023 a její stanovisko[18] je promítnuto do níže uvedeného doporučení č. 1.

(34) S ohledem na hloubkový přezkum Komise a na toto posouzení přezkoumala Rada národní program reforem na rok 2023 a konvergenční program z roku 2023. Její doporučení podle článku 6 nařízení (EU) č. 1176/2011 jsou promítnuta do níže uvedeného doporučení č. 1. Politiky uvedené v doporučení č. 1 pomáhají řešit slabiny související s platební bilancí, které jsou podněcovány značnými rozpočtovými schodky a opětovně se vyskytujícími problémy s konkurenceschopností. Doporučení č. 2 a 3 přispívají k provedení doporučení č. 1,

DOPORUČUJE Rumunsku v období 2023–2024:

1. Provádět fiskální politiku v souladu s doporučením Rady ze dne 18. června 2021 k odstranění nadměrného schodku veřejných financí v Rumunsku do roku 2024 a posilovat vnější pozici Rumunska.

   Ukončit podpůrná opatření v oblasti energetiky platná do konce roku 2023 a využít související úspory ke snížení schodku veřejných financí. Pokud by obnovení růstu cen energií vyžadovalo podpůrná opatření, zajistit, aby tato opatření byla zaměřena na ochranu zranitelných domácností a podniků a aby byla fiskálně dostupná, a zachovat pobídky k úsporám energie.

   Zachovat veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů a zajistit účinné čerpání grantů v rámci Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů EU, zejména s cílem podpořit zelenou a digitální transformaci.

   V období po roce 2024 pokračovat v provádění střednědobé fiskální strategie postupné a udržitelné konsolidace v kombinaci s investicemi a reformami přispívajícími k vyššímu udržitelnému růstu s cílem dosáhnout obezřetné střednědobé fiskální situace.

2. Zajistit účinnou správu a posílit správní kapacitu, aby bylo možné rychle a soustavně provádět plán pro oživení a odolnost. Urychleně dokončit kapitolu REPowerEU, aby bylo možné co nejdříve zahájit její provádění. Pokračovat v urychleném provádění

[18] Podle čl. 5 odst. 2 a čl. 9 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1466/97.

programů v rámci politiky soudržnosti komplementárně k plánu pro oživení a odolnost a v synergii s ním.

3. Snížit závislost na fosilních palivech a urychlit přechod na čistou energii, zejména rychlejším zaváděním obnovitelné energie a zvýšením kapacity sítě, aby mohly nové kapacity fungovat na trhu. Zvýšit energetickou účinnost a úsilí v oblasti renovace budov, mimo jiné zajištěním lepšího přístupu k informacím a možnostem udržitelného financování. Zintenzivnit politické úsilí zaměřené na poskytování a získávání dovedností potřebných pro zelenou transformaci.

V Bruselu dne

Za Radu
předseda/předsedkyně